

Új tagokat választott a Magyar Tudományos Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) 2019. május 6-án és 7-én tartotta 191. közgyűlését, amelyen új tagokat is választott. Nyilván nem lehet közömbös számunkra, hogy a magyar tudományos élet legtekintélyesebb, de a közvélemény által is legmegbízhatóbbnak tartott¹ intézményében milyen mértékben van képviselve a geofizika tudománya.

Az MTA-n belül elsősorban a X. Osztályban, azaz a Földtudományok Osztályában történeteket kell a tájékozódás érdekében figyelemmel kísérni. Ebben az osztályban hagyományosan bányászok, geodéták, geofizikusok, geográfusok, geológusok, meteorológusok a tagok, de már megjelentek az új tudományágak, például a geoinformatika, a környezettudományok vagy az úrkutatás képviselői is. Mindezt szem előtt kell tartani, ha a geofizika alul- vagy felülreprezentáltságáról beszélünk.

Először nézzük a legújabb fejleményeket. Az Akadémikusok Gyűlése kedden, május 7-én zárt ülésen megválasztotta az MTA új rendes, levelező, külső és tiszteleti tagjait. A hivatalos statisztika szerint a 102 új tag között 26 kutatónő található.

A Földtudományok Osztályára leszűkített statisztika szerint a hét új tag között egyetlen kutatónő található. A szakma szerinti besorolás nem ilyen teljesen egyértelmű, nem is egyszerű, az is előfordulhat, hogy téves. A végzettség mellett ugyanis figyelembe lehet venni a tevékenységet, a munkahelyet is. Így a nem hivatalos besorolás szerint a X. Osztály két új rendes taggal bővült, egy geológussal és egy geofizikussal, a három új levelező tag között van egy geológus, egy vegyész-meteorológus és egy geofizikus-geodéta. Az egyetlen külső tag geológus és az egyetlen hölgy, az új tiszteleti tag valószínűleg geológus, de a zürichi egyetem Geofizikai Intézetében dolgozik.

A geofizikához valamilyen módon kapcsolódó három újonnan megválasztott akadémikust szeretnénk bemutatni, ha erre egyáltalán szükség van. *Szarka László Csaba* levelező tagból rendes tag lett, *Völgyesi Lajos* tagjelöltből levelező tag, *Stefan Martin Schmid* pedig tiszteleti tag. A bemutatáshoz legnagyobb mértékben a Földtudományok Osztályának honlapján² található információkat használjuk fel, egyben utalunk is arra, hogy további részletekért érdemes felkeresni ezt a honlapot.

* * *



Szarka László Csaba

1954-ben született, a földtudományok doktora 1997-ben lett. Levelező taggá 2013-ban, rendes taggá 2019-ben választották.

Kutatási témái az elektromágneses geofizikai kutatómódszerek, a földi elektromágnesesség és a környezet-geofizika.

Tagja a Magyar Geofizikusok Egyesületének, emellett

számos akadémiai bizottságnak és nemzetközi egyesületnek is.

Kitüntetései között szerepel az MGE Eötvös Loránd-, Egyed László- és Renner János-érem, valamint az Év cikke díj.

Munkahelye az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Geodéziai és Geofizikai Intézet.

2018 végén az MTA kutatóhálózatának több intézményében lejárt az addigi vezetők megbízatása. Az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpontban az addigi főigazgató, Szarka László Csaba utóda a főigazgatói poszton *Kiss L. László* csillagász, a kutatóközpont korábbi főigazgatóhelyettese lett.

¹ Az IDEA Intézet 2019. február 28. és március 4. között végzett közvélemény-kutatásának eredményei alapján a különböző intézmények iránti társadalmi bizalom alacsony. A vizsgált 12 intézmény közül 11 bizalmi indexe egy 1-től 5-ig terjedő skálán 3 pont alatti, azaz közepesenél kedvezőtlenebb a megítélése. Egyetlen olyan intézmény található a felsoroltak között, amelynek a bizalmi értéke meghaladja a 3-as értéket (3,5 átlagpont). Ez az intézmény az 1825-ben alapított Magyar Tudományos Akadémia (<https://24.hu/belfold/2019/03/14/mta-bizalom-kozvelemeny-kutatas-idea/>).

² <https://mta.hu/x-osztaly>



Völgyesi Lajos

1947-ben született, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Karán végzett 1971-ben geofizikusként. 2006-ban lett az MTA doktora, 2019-ben választották levelező taggá.

Kutatási témái az Eötvösingamérések és geodéziai hasznosításuk, a Föld forgása, a földtudományi mate-

matika, a geoidmeghatározás, a mérnökszeizmológia, a nehézségi erőter időbeli változása, a vetületi transzformációk.

Tagja a Magyar Geofizikusok Egyesületének.

Egyetemi tanár, munkahelye a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építőmérnöki Kar, Általános és Felsőgeodézia Tanszék.



Stefan Martin Schmid³

1943-ban született a Bern melletti Wohlenben. 1971-ben végzett geológusként a zürichi egyetemen. Jelenleg az Eidgenössische Technische Hochschule, Zürich professor emeritusa, és az egyetem Geofizikai Intézetében dolgozik.

Kutatási területe a tektonika és geodinamika, ezekben szorosan együttműködik geofizikusokkal. Jelenleg olyan kutatásokban vesz részt, amelyek tektonikai egységek korrelációját vizsgálják az Appenninektől az Alpokon át egészen a Dinaridákig és a Kárpátokig, majd a Hellenidákig, végül Nyugat-Törökországig. Két projekt résztvevője: „A mediterrán térség kinematikus rekonstrukciója a triász után” és „Az Alpok litoszféra szerkezete és tektonikája”.

* * *

Ők hárman az MTA olyan új tagjai, akiknek több-kevesebb köze van a geofizikához. Gazdagítsa tovább eddig is sikeres szakmai munkájuk a geofizika tudományát, és egyben öregbítse a Magyar Tudományos Akadémia tekintélyét és elismertségét!

Érdeemes és talán fontos is azt is áttekinteni, hogy a rendes, levelező, külső és tiszteleti tagok, illetve a *nem akadémikus közgyűlési képviselők* között hány hasonló megfontolások alapján geofizikusnak tekinthető tudós szerepel.

A Földtudományok Osztályának 24 rendes tagja van, közülük 4 geofizikus: *Ádám Antal* (1929), *Márton Péter* (1934), *Szarka László* (1954) és *Verő József* (1933). Közülük hárman egész pályafutásuk alatt az MTA Geodéziai és Geofizikai Intézetében, Sopronban dolgoztak, *Márton Péter* pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusa.

Az 5 levelező tag egyike *Völgyesi Lajos* (1947), a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi tanára.

Az osztálynak 12 külső tagja van. *Hajnal Zoltán* a University of Saskatchewan (Kanada), *Rybach László* pedig az Eidgenössische Technische Hochschule, Zürich (Svájc) geofizikusa.

A tiszteleti tagok száma 21. Geofizikusok *Sven Erik Oscar Hjelt* (University of Oulu, Finnország), *Jerzy Adam Janowski* (Lengyel Tudományos Akadémia Geofizikai Intézete), *Heinz Kautzleben* (Akademie der Wissenschaften Forschungsbereich Geo- und Kosmoswissenschaften, Németország), *Hermann Lühr* (GeoForschungsZentrum Potsdam, Németország), *Stefan Martin Schmid* (Institute of Geophysics Eidgenössische Technische Hochschule Zürich, Svájc) és *Sierd Auke Peter Leonard Cloetingh* (University of Utrecht, Hollandia).

A Földtudományok Osztályának van 2 geofizikus, nem akadémikus közgyűlési képviselője az összesen 15-ből. *Bondár István* az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Geodéziai és Geofizikai Intézet Szeizmológiai Observatóriumában dolgozik, *Timár Gábor* pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajz- és Földtudományi Intézet Földtudományi Központ Geofizikai és Űrtudományi Tanszékének vezetője.

A közgyűléssel kapcsolatban még egy dolgot feltétlenül meg kell említeni. A közgyűlés programját és a hozzá kapcsolódó eseményeket ismertető programfüzet 50 oldalas.⁴ Érdeemes nemcsak a szakmánkkal kapcsolatos rendezvények programját nézegetni, hanem más szakmákét is ahhoz, hogy egyedülálló áttekintést kapjunk a Magyar Tudományos Akadémia és Kutatóintézeti hálózata által végzett munka sokszínűségéről és magas színvonaláról.

A tudományos osztályok közgyűlési programjai közül a Földtudományok Osztálya Geofizikai Tudományos Bizottsága, Geodéziai és Geoinformatikai Tudományos Bizottsága május 15-én rendezett tudományos ülést. A rendezvény egyben az Eötvös Loránd centenáriumi év programozatának is része volt.

A 15-nél is több magyar és külföldi előadásból álló program két levezető elnöke az újonnan akadémikussá választott *Völgyesi Lajos* és *Bondár István* volt. Az első előadást *Timár Gábor* tartotta. Azt azért fájó szívvel meg kell jegyezni, hogy az ünnepezt Eötvös Loránd által létrehozott intézet utódjától mindössze egyetlen előadásra került sor, szerzői *Kiss János* és *Szabó Zoltán*.

Verő László

³ Az MTA honlapja meglehetősen hiányos, több adat innen származik: <https://www.wikidata.org/wiki/Q2337028> és https://www.researchgate.net/profile/Stefan_Schmid4

⁴ https://mta.hu/data/dokumentumok/kozgyules/2019/programfuzet_belivek_2019_vegleges_NETES.pdf

Vándorgyűlési felhívás

Tisztelt Tagtársak, Érdeklődők!

2019. különleges év a hazai földtudományok életében. 150 évvel ezelőtt alapították Magyarország első tudományos kutatóintézetét, a *Magyar Királyi Földtani Intézetet*, hazánk földtani kutatásainak fellegvárát, és éppen 100 éve vesztette el a világ tudományos elitje báró Eötvös Lorándot, a gyakorlati geofizika atyját. E kiemelkedő évfordulók emlékére a Magyarhoni Földtani Társulat és a Magyar Geofizikusok Egyesülete közös

Vándorgyűlést szervez Balatonfüreden 2019. október 3–5. között.

Kérjük tekintsek meg a Vándorgyűlés honlapját, melyen megtalálják a tervezett programot, és ahol az on-line jelentkezési felület is elérhető. A honlapon, és a letölthető körlevélben minden fontos – egyebek közt az online jelentkezésre vonatkozó – információt megtalálnak:

https://foldtan.hu/hu/foldtudomanyi_vandorgyules_2019

Várjuk az érdeklődőket sok szeretettel!

MFT és MGE Titkárságai